

політичної модернізації українського суспільства в умовах імперської дійсності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лобко Н. В. Особливості передвиборчих перегонів на західноукраїнських землях в другій половині XIX ст. // Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Суми, 19–20 травня 2022 року). Суми: Сумський державний університет, 2022. С. 48-51.
2. Чернопиский М. Генеза сатиричного типобразу «хрунь» // *Народознавчі зошити*. 2013. № 5 (113). С. 827– 838.
3. Шеремета О. М., Шумлянський В. О. Польські зловживання та українське хрунівство як елементи виборчої системи в Австро-Угорській державі у 1873–1914 рр. // *Демократичне врядування*. 2015. Вип. 15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2015_15_12
4. Jastreżębski S. Zarys historii wzajemnych stosunków polsko-ukraińskie od czasów najdawniejszych do współczesności (X–XXI w.). Katowice : [s. n.], 2011.

Lesia ALEKSIJEVETS

*Doktor nauk historycznych, profesor,
Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny
imienia Wolodymyra Hnatiuka
lmalex@ukr.net*

Tetiana PETRYK

*Magister historii
tetiana.petrykk@gmail.com*

Yurii PETRYK

*Doktor filozofii (PhD) w dziedzinie historii,
nauczyciel historii, Tarnopolskie Liceum nr 21–
Specjalistyczna Szkoła Artystyczna imienia Ihora Herety
yuriipetryk1994@gmail.com*

EDUKACYJNO-KULTURALNA WSPÓLPRACA POMIĘDZY POLSKĄ A LITWĄ W KONTEKŚCIE INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ: ROLA POLSKO-LITEWSKIEGO FUNDUSZU WYMIANY MŁODZIEŻY

Kwestia edukacji i nauki nigdy nie traciła swojej aktualności, niezależnie od czasu i miejsca. Rozwój historyczny pokazuje, że edukacja i nauka są nie tylko środkami przekazywania wiedzy lub narzędziami postępu technicznego, ale często były czynnikiem rozwoju państwowości, a także sprzyjały kształtowaniu tożsamości. Współpraca edukacyjna i naukowa jest jednym z tych czynników, które potrafią budować dialog międzykulturowy. W Unii Europejskiej edukacja odgrywa rolę w

tworzeniu spójnej przestrzeni kulturowej, naukowej i społecznej, która wzmacnia więzi między państwami członkowskimi, a kwestia finansowania współpracy edukacyjnej i naukowej jest szczególnie istotna.

W 2004 roku odbyło się kolejne rozszerzenie Unii Europejskiej: jej członkami zostały Rzeczpospolita Polska i Republika Litewska [2, s. 5866–5925]. Pomiedzy państwami istniało już wiele projektów, obejmujących różne dziedziny, ale jednym z priorytetów pozostała edukacja. Współpraca edukacyjna między Warszawą a Wilnem jest niezwykle aktualna w kontekście otwartych granic europejskich oraz rynku pracy w UE. Ważne jest, że 9 marca 2005 r. państwa podpisały „Umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej o wzajemnym uznawaniu dokumentów uprawniających do podejmowania studiów wyższych oraz uznawaniu okresów studiów, tytułów zawodowych, stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki”, co ułatwiło zatrudnienie absolwentów na terenie obu krajów [1, s. 358; 4, s. 2242–2295].

Aby pogłębić tę współpracę edukacyjno-kulturalną, strony zadbały o młodzież, co zaowocowało w 2007 roku podpisaniem „Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej o Polsko-Litewskim Funduszu Wymiany Młodzieży”. Celem Funduszu, jak zaznaczono w umowie, stało się wspieranie współpracy młodzieży polskiej i litewskiej w celu budowania przyjaznej współpracy między narodami Polski i Litwy [3, s. 4076–4088].

Do zadań Funduszu należy realizowanie następujących celów:

- a) wymiana młodzieży polsko-litewskiej;
- b) projekty przygotowywane i realizowane przez organizacje zajmujące się organizowaniem wymiany i innych inicjatyw młodzieży polskiej i litewskiej;
- c) wydarzenia, spotkania i inne inicjatywy młodzieży polskiej i litewskiej;
- d) projekty informacyjne mające na celu stymulowanie współpracy kulturalnej, promowanie tolerancji, lepsze zrozumienie i poznanie młodzieży polskiej i litewskiej;
- e) projekty mające na celu wymianę i propagowanie dobrych praktyk między organizacjami realizującymi politykę młodzieżową i pracującymi z młodzieżą;
- f) publikacje mające na celu zbliżenie narodów Polski i Litwy [3, s. 4076–4088].

Finansowanie Funduszu odbywa się ze środków:

- a) strony polskiej – z budżetu państwowego Polski, z części budżetu, którym dysponuje minister odpowiedzialny za edukację i wychowanie;
- b) strony litewskiej – z budżetu państwowego Litwy z części budżetu, którym dysponuje Ministerstwo Opieki Społecznej i Pracy;
- c) obu państw – z innych źródeł przewidzianych przez ustawodawstwo każdej ze stron.

Kwota środków przeznaczanych na funkcjonowanie Funduszu oraz wydatki na jego administrację określone są coroczną umową między stronami [3, s. 4076–4088]. Jak widać, strony postanowiły działać dość elastycznie w zakresie finansowania.

Utworzono specjalny organ zarządzający Funduszem – Komitet Funduszu. Co dwa lata Premierzy Litwy i Polski powołują po czterech przedstawicieli każdej strony do Komitetu. Komitet przewodniczą dwaj Przewodniczący, którzy są wybierani spośród członków Komitetu przez Premierów Polski i Litwy. Każdy z Przewodniczących kieruje Komitetem przez połowę kadencji. W przypadku zwolnienia lub rezygnacji członka Komitetu, Premier danego państwa dopełnia skład Komitetu, powołując przedstawiciela na pozostały okres kadencji.

Posiedzenia Komitetu odbywają się przynajmniej raz w roku w kraju, który przewodniczy w danym roku [3, s. 4076–4088]. Administracyjne i organizacyjne wsparcie pracy Komitetu zapewniają krajowe instytucje odpowiedzialne, a mianowicie: w Polsce – Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji z siedzibą w Warszawie, na Litwie – Departament ds. Młodzieży przy Ministerstwie Opieki Społecznej i Pracy.

Kontrolę nad działalnością tych organów w zakresie wykorzystania funduszy Funduszu sprawuje Komitet Funduszu. Wszelkie spory dotyczące interpretacji lub zastosowania umowy, regulującej działalność Funduszu, mają być rozstrzygane polubownie [3, s. 4076–4088].

Podsumowując, utworzenie Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży pogłębiło współpracę między państwami, stało się impulsem do realizacji kolejnych wspólnych projektów edukacyjno-naukowych oraz nadal wzmacnia relacje między państwami, co z kolei pozwala kształtować wartościową europejską przestrzeń kulturalną i naukową.

LITERATURA

1. Петрик Т. Особливості польсько-литовських взаємин у період першої каденції Анджея Дуди (2015–2020 рр.). Актуальні проблеми історичної науки та освіти у дослідженнях молодих учених. Збірник матеріалів I Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції з міжнародною участю. С. 357–360.
2. Traktat między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Grecką, Królestwem Hiszpanii, Republiką Francuską, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Republiką Austrii, Republiką Portugalską, Republiką Finlandii, Królestwem Szwecji, Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej) a Republiką Czeską, Republiką Estońską, Republiką Cypryjską, Republiką Łotewską, Republiką Litewską, Republiką Węgierską, Republiką Malty, Rzeczpospolitą Polską, Republiką Słowenii, Republiką Słowacką dotyczący przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii

Europejskiej, podpisany w Atenach w dniu 16 kwietnia 2003 r. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, 2004, Nr 90. S. 5866–5925.

3. Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej o Polsko-Litewskim Funduszu Wymiany Młodzieży, podpisana w Płocku w dniu 1 czerwca 2007 r. Monitor Polski, 2007, Nr 91. S. 4076–4088.
4. Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Litewskiej o wzajemnym uznawaniu dokumentów uprawniających do podejmowania studiów wyższych oraz uznawaniu okresów studiów, tytułów zawodowych, stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki, sporządzona w Wilnie dnia 9 marca 2005 r. Monitor Polski, 2005, Nr 71. S. 2242–2295.

Леся АЛЕКСІЄВЕЦЬ

*Доктор історичних наук, професор, професор,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
lmalex@ukr.net*

Руслан ГАЛУШКА

*Здобувач першого (бакалаврського) освітнього рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
hahalrusik26@gmail.com*

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ОЛЕНИ ПЧІЛКИ: МІЖ ТРАДИЦІЄЮ І МОДЕРНІСТЮ

Олена Пчілка (Ольга Петрівна Драгоманова-Косач) – українська письменниця, перекладачка, етнографка та громадська діячка, яка значно вплинула на розвиток української культури та освіти кінця ХІХ – початку ХХ століття. Її діяльність охоплювала як літературно-просвітницьку сферу, так і формування національно свідомого молодого покоління через систему виховання, засновану на україноцентричних цінностях. Як мати шістьох дітей (Михайла, Лесі, Ольги, Оксани, Миколи та Ізидори), прагнула виховати їх не просто освіченими людьми, а свідомими громадянами, котрі служитимуть рідному народові. Її підхід до виховання ґрунтувався на високих моральних цінностях, глибокій повазі до української мови й культури та необхідності активної громадянської позиції. Промовистим є факт, що саме Олена Пчілка пропонує дочці взяти псевдонім-маніфест – Леся Українка [8, с. 33], що перегукується з псевдонімом Лесиноного дядька Михайла Драгоманова, котрий підписувався «Українець».

Дочка Лариса, з'явилася в молодій сім'ї Косачів, лише через 1,5 року після народження первістка Михайла, і виснажена Ольга Петрівна вирушає на пів